

POTOVANJE PO ZEMLJEVIDU UČENJA IN POUČEVANJA

A Journey across the Learning and Teaching Map

IZVLEČEK

Članek je sestavljen iz treh delov: GLASBENO poglavje prikaže primer oblikovanja vizije in poslanstva delovanja glasbenih šol – od razmišljanja učiteljev o izzivih učenja in poučevanja glasbe in plesa do prepoznavanja odgovorov in urejanja njihovih medsebojnih odnosov. SPLOŠNO poglavje predstavi Zemljevid učenja in poučevanja ter opozori, da je na njem mogoče potovati v smeri učenja in poučevanja s poustvarjanjem ali v smeri učenja in poučevanja z ustvarjanjem. Za uspešno potovanje so na njem razmeščeni štirje kašipoti, ki ravno na pravih mestih in ob pravem času usmerjajo v spremembe smeri potovanja. Zadnji del članka, OSEBNO poglavje, pa prinaša praktične nasvete in napotke, kako uskladiti cilje učnih načrtov s potrebami in željami učencev ter vzpostaviti razredni Zemljevid učenja in poučevanja ter načrt potovanja po njem.

Ključne besede: učenje, poučevanje, poustvarjanje, ustvarjanje, zemljevid

ABSTRACT

The article consists of three parts: the MUSIC chapter gives an example of how music schools create their vision and their mission – from teachers' reflecting on the challenges of learning and teaching music and dance to finding the answers and regulating their mutual relationships. The GENERAL chapter introduces the Learning and Teaching Map, emphasizing that the journey can be towards learning and teaching by recreating or towards learning and teaching by creating. To successfully complete the journey, the map includes four signposts, at the appropriate places and at the appropriate time, in order to guide the direction of the changes. The last part of the article, the PERSONAL chapter, offers practical advice and guidance on how to adapt the curriculum objectives to the needs and desires of students, and how to implement the Learning and Teaching Map, including the plan of the journey, in class.

Keywords: learning, teaching, recreating, creation, map

GLASBENO POGLAVJE

Glasba nosi v sebi čudovito sposobnost povezovanja logičnega, številčnega in vzročno-posledičnega območja človekovega bivanja z njegovimi umetnostnimi, simbolnimi in celostnimi sestavinami. Na prvih univerzah, še v srednjem veku, je bila zato pomemben sestavni del predmetnika sedmih svobodnih umetnosti in je bila enakopravno umeščena ob bok aritmetiki, geometriji in astronomiji.¹ Glasbena splošnost in vseobsežnost bo v tem članku pomagala vzpostaviti podobo Zemljevida učenja in poučevanja in bo hkrati predstavljala rdečo nit, ki bo povezala posamezna poglavja v celoto.

Pregled učnih ciljev in rezultatov dela na glasbenih šolah

V šolskem letu 2015/2016 so učitelji glasbenih šol na srečanjih študijskih skupin izmenjevali in urejali svoje izkušnje

in razmisleke pri poučevanju glasbe in plesa. Izhodišče za pogovore so seveda predstavljali veljavni učni načrti; v njih je zapisanih pet skupin učnih ciljev: učenci na glasbenih šolah: 1) tehnično obvladujejo igranje, petje in ples, 2) se pri tem izražajo in sporazumevajo, 3) igrajo in plešejo v skupinah, 4) ustvarjajo nove skladbe ali plesne gibe ter pri tem 5) spoznavajo, ocenjujejo ter vrednotijo glasbo in ples.

V nadaljevanju razmišljanja smo navedene učne cilje pregledali s pomočjo naslednjih vprašanj: Kaj štejem učitelji glasbenih šol za pomembno?, Kaj si želimo doseči?, Kaj cenimo in vrednotimo? in Kaj vpliva na oceno učenca?

Skupaj smo zbrali 195 odgovorov, ki so v nadaljevanju urejeni po številu prejetih glasov:

delovne navade (36); predmetna znanja in sposobnosti (26); ustvarjalnost (16); čustvena inteligenca (15); vztrajnost (15); čut za estetiko, odnos do lepega (14); dostopnost do gradiv, informacij (13); disciplina (13); zadovoljstvo, užitek, druženje, sprostitve (13); samozavest (11); sreča, zdravje in veselje (11); izražanje čustev (10); splošna kultura (9); razvoj vrednot (6);

¹ Septem artes liberales, https://sl.wikipedia.org/wiki/Sedem_svobodnih_umetnosti (dostop: 28. 2. 2019).

razvoj možganov (6); stik z lastno notranjostjo (6); transfer, povezovanje znanj (5); osebnostna rast pri delu v skupini (5); kritično mišljenje (3); dostop do novosti (3); predmetno navdušenje (3); socialne veščine (3); nastopanje (3); organiziranost (2); spomin (2); splošna razgledanost (2); denar (2), osredotočenje (1); natančnost (1); empatija (1); domišljija (1).

Dve dodatni področji učnih ciljev

Med odgovori sta se pojavili dve področji ciljev, ki jih najdemo v učnih načrtih le v območju splošnih učnih ciljev in jih nikoli neposredno ne preverjamo in ocenjujemo; to so **6) delovne navade učenca ter 7) njegovo veselje, zdravje in dobro počutje ob obiskovanju predmetov in dejavnosti na glasbeni šoli**. Po splošni presoji učiteljev imata odločilen vpliv na učno uspešnost učenca: pridobljene delovne navade omogočajo učencu uspešno izobraževanje in napredovanje, veselje in užitek ob učenju glasbe ali plesa na glasbeni šoli pa zagotavljata, da bo učenec dobro notranje motiviran za premagovanje vsakršnih učnih težav na njegovi glasbeni ali plesni poti.

Pomenske skupine učnih ciljev in rezultatov

V nadaljevanju smo učne cilje ter oba nujna pogoja za uspešnost učencev uredili glede na njihove medsebojne pomenske povezave in (voilà) vzpostavil se je Zemljevid učenja in poučevanja na glasbenih šolah.

Polja Zemljevida učenja in poučevanja

Prepoznanih sedem ciljev učenja in poučevanja na glasbeni šoli smo razpostavili na Zemljevid učenja in poučevanja glede na tri vprašalnice: **Kaj?**, **Kako?** in **Zakaj?** oziroma na področja Virov, Dejavnosti ter Idej/Ciljev.

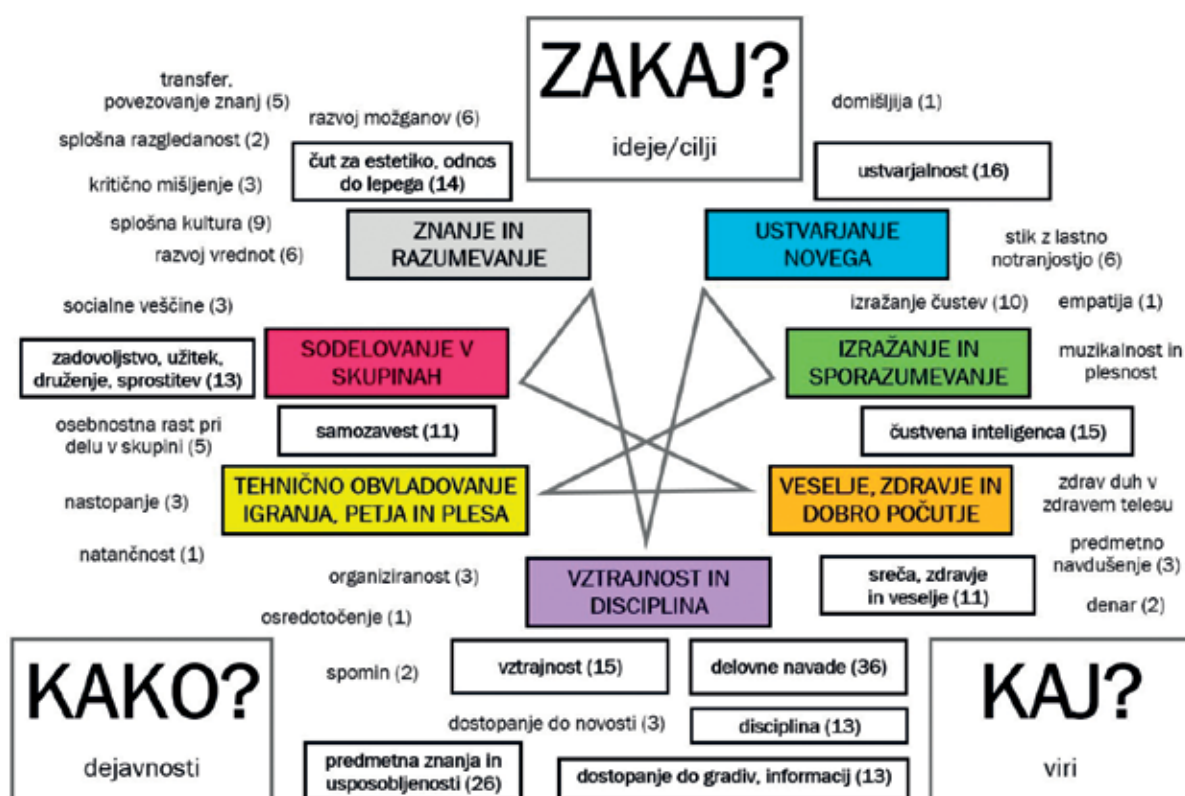
V bližini vprašanja **Kaj?** se nahajajo viri, ki nam omogočajo opravljanje učnih dejavnosti, doseganje ciljev učenja in poučevanja oziroma uresničevanje teh ali onih idej in zamisli. Sem se seveda umeščajo predmetna znanja in usposobljenosti, ki jih je učenec že zbral in dosegel, a največ učiteljev je na srečanjih študijskih skupin zapisalo, da je uspešnost učenca odvisna od njegovih delovnih navad, vztrajnosti in discipline, prav tako pa tudi njihova sreča, zdravje in veselje predstavljajo vir za uspešno delo. Če tema dvema ciljema ne posvečamo dovolj pozornosti, se bodo učenci prav na hitro izpisali iz glasbene šole – kajti na glasbeni šoli izobraževanje pač ni obvezno.

V bližini vprašanja **Kako?** so zbrane dejavnosti, ki potekajo na glasbeni šoli: igranje na instrumente, petje in ples so temeljna področja učenja in treba jih je dobro tehnično obvladovati. Med prostoroma **Kako?** in **Zakaj?** je umeščeno območje sodelovanja, ki hkrati predstavlja sredstvo in cilj glasbenega in plesnega izobraževanja. Učenci v okviru sodelovanja v skupinah izkusijo zadovoljstvo, užitek, druženje in sprostitev in si povečujejo mero samozavesti pri igranju, petju in plesu.

V bližini vprašanja **Zakaj?** pa so postavljeni cilji, ki se uresničujejo predvsem na miselni ravni: znanje in razumevanje, izražanje in sporazumevanje ter ustvarjanje; učenci glasbene šole pa si tukaj razvijajo tudi čut za estetiko, odnos do umetnosti in splošne kulture, razvijajo mišljenje, povečujejo razgledanost ...

Preostale vprašalnice: **Kdo?**, **Kje?** in **Kdaj?** pa opisujejo potovanje učenca po učnih poteh Zemljevida učenja in poučevanja.

Seznam učnih ciljev in pogojev za uspešnost učenca zdaj zapišimo še v strnjeni obliki.

► SLIKA 1: Področja učnih ciljev in rezultatov na Zemljevidu učenja in poučevanja na glasbenih šolah

Vizija in poslanstvo glasbene šole

► SLIKA 2: Rozeta ciljev glasbenega in plesnega šolstva²

- 2 V čast glasbeni umetnosti je rozeta na Sliki 2 urejena v skladu z razporeditvijo poltonov in celih tonov v glasbeni lestvici. Vemo, da so poltoni nosilci notranje napetosti in nestabilnosti ter potrebujejo oziroma zahtevajo razvez v tej ali oni smeri. Operativni učni cilji iz učnih načrtov so torej zapisani na širokih poljih, na obe ožji polji pa sta umeščena oba splošna cilja, ki še posebej pomembno vplivata na uspešnost naših prizadevanj. Vemo, da učenec brez vztrajnosti, discipline in delovnih navad ne more usvojiti potrebnih znanj za nadaljevanje šolanja (torej ne bo uspešen na območjih petih operativnih ciljev), brez dobre mere veselja in zdravlja in dobrega počutja ob obiskovanju glasbene šole pa bo verjetno kmalu odnehal s svojim glasbenim ali plesnim izobraževanjem.

Na Sliki 2 so v strnjeni obliki zapisani razmisleki, pogovori in usklajevanja ciljev glasbenega in plesnega izobraževanja, ki so se zbirali v daljšem časovnem obdobju. Iz teh zapisov je zato mogoče oblikovati izjavi o viziji in poslanstvu glasbenega in plesnega šolstva v Sloveniji.

VIZIJA RAZVOJA GLASBENIH ŠOL

Glasbena šola predstavlja pomemben kulturno-izobraževalni center kraja. Učenci spoznavajo ter poustvarjajo najboljše glasbena in plesna dela, sodelovanje v ustvarjalnih procesih pa podpira njihov osebni razvoj.

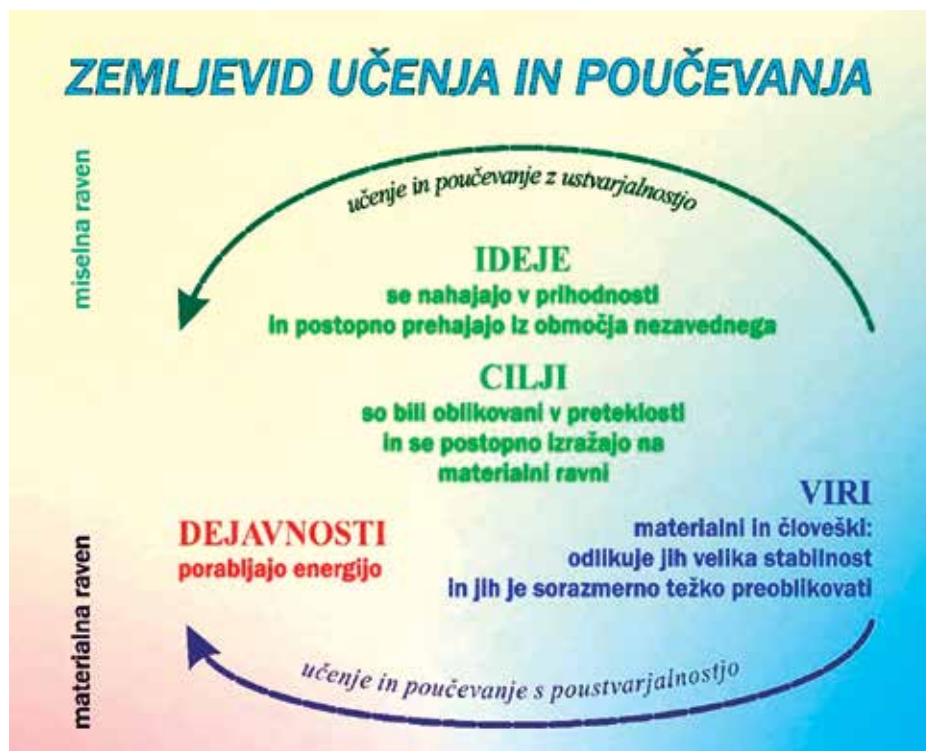
POSLANSTVO GLASBENIH ŠOL

Na glasbenih šolah učenci:

- igrajo, pojejo in plešejo,
- se izražajo in sporazumevajo z glasbo in plesom,
- sodelujejo v glasbenih in plesnih skupinah,
- pridobivajo strokovna glasbena in plesna znanja ter
- soustvarjajo in ustvarjajo glasbena in plesna dela.

Pri tem si učenci pridobivajo delovne navade, vztrajnost in disciplino; glasbena šola pa zagotavlja spodbudno učno okolje ter s tem ustvarja pogoje za njihovo veselje, zdravje in dobro počutje ob poslušanju, izvajanju in ustvarjanju glasbe in plesa, spremljanju glasbenih in plesnih dogodkov ter druženju ob glasbi in plesu.

SPLOŠNO POGlavJE

► SLIKA 3: Dve smeri potovanja po Zemljevidu učenja in poučevanja

Potovanje po Zemljevidu učenja in poučevanja

Povzemimo: Zemljevid učenja in poučevanja (Beuermann, 2018: 99) je zgrajen iz več področij: viri in dejavnosti se nahajajo na materialni ravni, na miselni ravni pa se ideje prepletajo s cilji. Po zemljevidu, ki je sestavljen iz natanko treh skupin elementov, je seveda mogoče potovati le v dveh smereh: prva smer predstavlja učenje in poučevanje s poustvarjanjem, druga smer pa učenje in poučevanje z ustvarjanjem. Obe smeri potovanja si zdaj oglejmo nekaj natančneje.

Učenje in poučevanje s poustvarjanjem: »Cilji povedo virom, kako naj se gibljejo.« (Susskind, 2009: 66)

Učenje in poučevanje s poustvarjanjem predstavlja večinsko obliko dela v tradicionalni šoli; učenci v njej nedvomno spadajo v območje virov, ki jih je treba naučiti te in one stvari. Tudi učni načrti se le redko spreminjajo, pa jih zato tudi lahko štejem med vire. Učitelj po njihovih napotkih izbere primerna berila (oziroma učbenike in delovne zvezke) – celo on je v učnem procesu le eden izmed virov, a seveda zelo pomemben! Edino on ve in zna vse, kar je potrebno za uspešno delo učencev, in je že vnaprej seznanjen s cilji učenja. Učenci se nato po njegovih napotkih učijo in se urijo ter na koncu tudi oni vedo in znajo, seveda vsak po svojih zmožnostih – toda v tradicionalni šoli, ki je posvečena učenju in poučevanju s poustvarjanjem, ga bodo presegli le redki.

Ko smo vire zbrali in uredili, je potrebno preoblikovanje virov le še praktično izpeljati in uresničiti; to opravimo na področju dejavnosti. Delo in napredovanje učencev spremljamo in preverjamo ter ob samem koncu ocenjevalnih obdobij tudi ocenjujemo njihove dosežke. Ob tem utegnejo učenci doseči postavljene cilje, ki jih predpisujejo učni načrti, in krog je zaključen. Seveda: če pri preverjanju ugotovimo, da je šlo kaj narobe, je treba vsaj del potovanja ponoviti – če le čas šolskega leta to (še) dopušča.

Učenje in poučevanje z ustvarjanjem: »Viri povedo idejam, kako naj se oblikujejo.« (ibid.)

Pri učenju in poučevanju z ustvarjanjem postavimo skupaj z učenci ali učnimi skupinami na »delovno mizo« različne vire. V skladu s sposobnostmi, spretnostmi, izkušnjami in znanji učencev oblikujemo primerne cilje. Za dober uspeh

potovanja je še posebej pomembna ravno pravšnja izbira težavnosti in kompleksnosti virov; pravijo namreč, da preveč prtljage pokvari potovanje in pri učenju in poučevanju z ustvarjanjem tudi nasploh velja pravilo: »Manj je več!«

V nadaljevanju se s pomočjo ustvarjalnih procesov porajajo in oblikujejo ideje in pri tem je za uspešne miselne viharje nujno treba zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. Najboljše zamisli izberemo in jih kar najbolj natančno oblikujemo; s tem jih pravzaprav nekaj malega zamrznemo in jih počasi preobrazimo v cilje. Mnogo kasnejšega dela in naknadnih popravkov si prihranimo, če se v razburkanem morju visokoletečih idej malce zasidramo.

Na koncu je seveda treba zavihati rokave, stopiti v vodo in uresničiti vse, kar je bilo zamišljeno.

Štirje kažipoti za dobro potovanje po Zemljevidu učenja in poučevanja

Že zdrava pamet bi nam utegnila svetovati, da je treba obe smeri potovanja med sabo izmenjevati – ampak nemudoma se pojavi vprašanje: Kdaj?

V nadaljevanju bomo oblikovali navodila za dobro izmenjavo smeri potovanja. Na Zemljevid učenja in poučevanja najprej razpostavimo štiri kažipote ter poprejšnjim samostalniškim opisom polj pripišimo še glagole, ki bodo usmerjali naše gibanje; takole:

Na začetku presodimo, da je treba storiti to ali ono, zatem moramo kar najbolj natančno upravljati vire, nato zbiramo in urejamo ideje, s katerimi želimo izboljšati proces ter njegove rezultate (na kratko rečeno: našo uspešnost), in na koncu še izvedemo ustrezne dejavnosti.

Po navadi je na potovanju po Zemljevidu učenja in poučevanja treba cel krog prehoditi večkrat. Dobro je upoštevati kažipote in vmes nenehno presoati o uspešnosti potovanja; s tem ugotavljamo, kako so ideje s pomočjo dejavnosti preobrazile vire, vidimo pa tudi njihov povratni vpliv na poprej postavljene cilje. Ko smo v določenem trenutku z rezultati zadovoljni (ali pa nam je zmanjkalo energije, virov ali novih idej), lahko zaključimo to potovanje in skočimo še kam drugam.

Dva pomembna pristavka

Christoph Schiller (2016: 28) nas opozarja, da je pri vsakem raziskovanju, torej tudi pri učenju in poučevanju ter spremljanju učenca na njegovi razvojni poti, treba najprej

► PREGLEDNICA 1: SIDRO: cilji so specifični, izmerljivi, dosegljivi, razumni in omejeni s časom.

S	Specifični	Cilji morajo biti jasni, nedvoumni in predvidljivi, na prvi pogled morajo sporočati, kaj se bo zgodilo, zakaj je to pomembno, kdo bo vpleten in kaj bo lahko prispeval pri doseganju cilja.
I	Izmerljivi	Izmerljivi cilji nam sporočajo, kako smo uspešni pri delu in napredku; to je lahko samo po sebi vir motivacije.
D	Dosegljivi	Dosegljivi cilji naj od nas ne zahtevajo izjemnih naporov, hkrati pa ne smejo biti povsem neobvezujoči. Ustrezati morajo biti našim usposobljenostim in se hkrati nahajati v okviru materialnih zmožnosti.
R	Razumni	Razumni cilji so pomembni: hkrati za vašega predpostavljenega, vašo skupino in tudi vas, zato si bodo nedvomno pridobili potrebno podporo.
O	Omejeni s časom	Čas je denar in doseganje ciljev mora imeti opredeljeno tudi časovno sestavino: vedeti moramo, kdaj bomo predvidoma zaključili s podvigom in kdaj bomo na poti dosegli pomembne mejnike.

► SLIKA 4: Kažipoti na potovanju po Zemljevidu učenja in poučevanja

določiti tiste stvari, ki so po svoji naravi kar najbolj nepremične, da bi nato lahko uspešno raziskovali načine njihovega gibanja, spreminjanja, rasti ali napredovanja.³

Temeljna značilnost uspešnega učnega potovanja je nenehno izmenjevanje poustvarjalne in ustvarjalne smeri po *Zemljevidu učenja in poučevanja*. S tem se pravzaprav izogibamo vsakršnim neposrednim povezavam med viri in dejavnostmi brez vmesne vključitve miselnih procesov.⁴ Potovanje, ki se sprehaja samo po materialni ravni človekovega bivanja, nas neusmiljeno pripelje v bližino tekočega traku (miselnega ali celo resničnega), kjer je človek le v službi stroja in teh ali onih okoliščin oziroma navad. Res pa je tudi (čeprav redkeje), da od samega razmišljanja ni prav velikega haska, kar lahko razberemo iz Prešernove zbadljivke Matiji Čopu: »V Ljubljani je dihur, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da nobene fige!«

OSEBNO POGLAVJE

Povsem nujno je, da še pred začetkom potovanja od učencev (lahko pa tudi od njihovih staršev, če je v bližini kak roditeljski sestanek) zberemo njihove poglede na cilje, proti katerim bodo potovali, razpoložljive stvari in spretnosti na njihovi delovni mizi, pa tudi na dejavnosti, ki jih bodo pri tem z veseljem uporabljali.

Storimo takole: najprej uporabimo poprej naštetе najvišje cilje izobraževanja – ki smo jih oblikovali s pomočjo glasbenih uvidov, se še spomnite? Uместimo jih v preglednico, kjer pripravimo še prostor za dejavnosti (Kako bom to dosegel?) in rezultate dela (Kaj bo na koncu nastalo?).

Odgovori učencev nam bodo nemalo koristili na naslednjih področjih:

- Ideje učencev nam pomagajo izpopolniti načrtovanje, na primer oblikovanje ciljev učnega sklopa, morda vsebin in dejavnosti strokovne ekskurzije ali pa letnega načrta dela.
- Pri izvedbi bomo lahko v večji meri vključili individualne nadarjenosti, interese, želje in potrebe učencev.
- Za medpredmetne povezave so lahko zadolženi kar učenci; učitelj skrbi predvsem za pomoč pri organizaciji dela.
- Učenci bodo zaradi povečane stopnje motivacije⁵ opravili več šolskega dela, z boljšimi rezultati.
- Opisano zaporedje vprašanj Zakaj?, Kako? in Kaj?, ki ga uporabimo v zgodnjem obdobju načrtovanja (torej

3 Christoph Schiller, *Motion Mountain*, www.motionmountain.net, 2019, vol. I, str. 28, (dostop: 28. 2. 2019). »Vsaka raziskava gibanja v naravi mora najprej opisati zbirko nespremenljivih stvari ter jih jasno ločiti od spreminjajočih se stanj. Vsako opazovanje gibanja zahteva torej razlikovanje stalnih, bistvenih lastnosti – ki opisujejo predmete, ki se gibljejo – in spreminjajočih se stanj – ki opisujejo način gibanja teh predmetov. Brez tega razlikovanja ne moremo resno govoriti o gibanju.«

4 Človek je tudi danes mnogokrat »osvobojen« oblikovanja in uresničevanja lastnih idej. Modri ovrtniki ne vedo, zakaj se vse skupaj dogaja, beli ovrtniki pa si ne znajo več dobro zavijati rokavov in pljuniti v dlani. https://en.wikipedia.org/wiki/Blue-collar_worker in https://en.wikipedia.org/wiki/White-collar_worker (dostop 28. 2. 2019). Tudi Bloomova taksonomija, na primer, je dodobra razdeljena med materialno in miselno ravni. Taksonomske stopnje: *poznavanje*, *razumevanje* in *uporaba* se tesno povezujejo predvsem z viri in dejavnostmi, stopnje *analiza*, *sinteza* in *vrednotenje* pa predvsem s cilji in idejami, https://en.wikipedia.org/wiki/Bloom%27s_taxonomy (dostop: 28. 2. 2019).

5 Učinek Hawthorne se nanaša na dejstvo, da se vedenje spremeni že zaradi zavedanja subjekta, da je predmet študije, in ne le zaradi spremembe pogojev, katerim je podvržen (na primer pri raziskavi o obremenjenosti učencev). https://sl.wikipedia.org/wiki/U%C4%8Dine_Hawthorne (dostop: 28. 2. 2019).

► PREGLEDNICA 2: Vprašalnik za učence⁶

Cilji: Zakaj se učimo?	Dejavnosti: Kako bom pri tem predmetu dosegel posamezne cilje?	Rezultati: Kaj bo na koncu nastalo??
1) obvladovanje predmetnih spretnosti in veščin		
2) izražanje in sporazumevanje		
3) sodelovanje v skupinah		
4) ustvarjanje		
5) znanje in razumevanje		
6) vztrajnost in disciplina		
7) veselje, zdravje in dobro počutje		

zaporedje učenja in poučevanja z ustvarjalnostjo: cilji => dejavnosti => viri), bo pri učencu izzvalo oblikovanje miselnih slik dejavnosti (ki bi jih želel oziroma bil sposoben opraviti) in njemu ustrezne podobe rezultatov dela (dokazov učenja!). Združeni posamezni prispevki učencev ali učnih skupin bodo na koncu oblikovali »Veliko sliko učenja in poučevanja«.

Zapišimo še kratka in hitra navodila za dobro potovanje:

Presodite in pretehtajte različne vidike problema, ki ga rešujete. V mislih se vam bodo ustvarjale povezave s stvarmi, ki jih že obvladate: z viri, cilji ali dejavnostmi. Problem opišite s teh vidikov ter si izmislite izzivalen naslov naloge. Predvsem ne odnehajte prekmalu, kajti v problemu se vedno skrivajo semena rešitve in ključ do njih se skriva v prepoznavanju njihovih medsebojnih povezav.

Upravljajte razpoložljive vire: izberite jih, dopolnite in po potrebi preuredite. Poleg stvari na vaši delovni mizi imejte v tem trenutku v mislih tudi dejavnosti, ki jih obvladate, ter cilje, ki ste jih v preteklosti že dosegli.

Zberite dodatne ideje – za to je treba prav posebej razpihati miselni vihar. Med mnogimi izmisleki je treba izbrati najboljše in jih pretvoriti v dobro oblikovane cilje – le-ti naj bodo specifični, izmerljivi, dosegljivi, realistični in omejeni s časom. To jim bo pomagalo, da se uglajeno pridružio stari gardi že uveljavljenih ciljev.

Izvedite posamezne zadolžitve: vsakdo naj stori vse potrebno, v dogovorjenem času. Učenci bodo lahko za vztrajnost in disciplino poskrbeli kar sami, kajti pri tem jim bo pomagala notranja motivacija ob reševanju njim primernih in izzivalnih nalog. Učitelj mora poskrbeti še za zagotavljanje zdravja, veselja in dobrega počutja učencev; niti ne v smislu zunanje motivacije, ampak ker se to danes razume samo po sebi.

► SLIKA 5: Pablo Picasso: Dekle z mandolino⁸

Ko so dejavnosti opravljene, si lahko za trenutek oddahnete in nato opravite ponovno presojo vsega postorjenega. Če še niste povsem zadovoljni (in prav verjetno bo tako, kajti šele v tretje gre rado, pravi slovenski pregovor), zavrtite nov krog potovanja po Zemljevidu učenja in poučevanja ... Nato spet pregledajte rezultate ...

Pri tem vam vsem skupaj želimo veliko veselja in uspehov!

VIRI IN LITERATURA

Beuermann, D. (2011). Celostna šola, proces sedmih izzivov. Ljubljana: Debora.

Beuermann, D. Zemljevid učenja in poučevanja. Pedagoški inštitut: Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju. Ljubljana, 2018: 87-107. <http://www.pei.si/ISBN/978-961-270-279-3.pdf>

Susskind, L. (2009). The Black Hole War. USA: Hachette Book Group.

⁶ Ciljem »Zakaj se učimo?« lahko v primerjavo dodamo nabor ciljev, ki jih je navedla Irmeli Halinen s finskega Zavoda za šolstvo: razvijati mišljenje in učenje učenja; skrbeti zase in za lastno varnost ter upravljati dnevne dejavnosti; razvijati kulturne kompetence in razgledanost ter medsebojno izražanje in sporazumevanje; razvijati splošna znanja; obvladovati informacijsko in komunikacijsko tehnologijo; razvijati podjetniške kompetence; sodelovati in vplivati na izgradnjo vzdržne prihodnosti (Irmeli Halinen: General Aspects of Basic Education Curriculum Reform 2016 Finland; https://www.youtube.com/watch?v=KY_LZJkEo28 14.20–15.02, dostop: 28. 2. 2019).

⁷ ... in v nadaljevanju: opisniki, kriteriji ...

⁸ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/1/1c/Pablo_Picasso%2C_1910%2C_Girl_with_a_Mandolin_%28Fanny_Tellier%29%2C_oil_on_canvas%2C_100.3_x_73.6_cm%2C_Museum_of_Modern_Art_New_York.jpg (dostop: 28. 2. 2019).